

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВЛАДА
Одбор за неговање традиција
ослободилачких ратова Србије
Датум: 16.12.2016. године
Београд

ДРЖАВНИ ПРОГРАМ ОБЕЛЕЖАВАЊА ГОДИШЊИЦА ИСТОРИЈСКИХ ДОГАЂАЈА ОСЛОБОДИЛАЧКИХ РАТОВА СРБИЈЕ

На основу члана 2. Одлуке о образовању Одбора за неговање традиција ослободилачких ратова Србије („Службени гласник РС” бр. 38/97, 46/01, 46/04, 71/07 и 86/2016), Одбор Владе Републике Србије за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, на седници одржаној дана 16.12.2016. године у Београду, утврђен је предлог **Државног програма обележавања годишњица историјских догађаја ослободилачких ратова Србије**, којим се замењује Државни програм обележавања годишњица историјских догађаја ослободилачких ратова Србије утврђен 5. јуна 2015. године, а прихваћен Закључком Владе 05 Број: 644-11951/2015 од 12. новембра 2015. године.

I. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Државни програм обележавања годишњица историјских догађаја ослободилачких ратова Србије (у даљем тексту: Државни програм) формулисан је на основу поштовања потребе очувања достојанственог сећања на жртве и учеснике оружаних сукоба у прошлости.

Државни програм настао је са циљем учвршћивања и даље афирмације принципа родољубља, антифашизма, разумевања, сарадње, као и борбе против антисемитизма.

Државни програм представља један у низу аката којим Република Србија у потпуности одбацује сваку релативизацију злочина почињених над недужним цивилима у прошлости, покушаје историјског ревизионизма и рехабилитације политичких организација, оружаних формација и појединаца одговорних за почињене злочине, као и распиривање националне, верске, расне и других облика мржње.

Приликом израде Државног програма поштован је принцип равноправности и уважавања историјских, националних, политичких, верских и других особености.

Приликом израде Државног програма поштован је календарски принцип.

Одабир историјских догађаја вршен је на основу валоризације њиховог несумњивог историјског значаја, а уз поштовање претходно успостављених традиција које за циљ имају очување сећања на њихово одигравање.

Државни програм, поред своје основне комеморативне функције, има и недвосмислен образовни значај.

II. ПРОГРАМ ОБЕЛЕЖАВАЊА

1. Годишњица смрти генерала Павла Јуришића Штурма – 14. јануар 1922. године

У Првом балканском рату генерал Павле Јуришић Штурм је био командант Дринске дивизије првог позива и са њом је учествовао у Кумановској бици, после које је добио чин генерала. У Првом светском рату је постао командант Треће српске армије и њоме је командовао у Церској и Колубарској бици, која је значајно допринела победи. Током Тројне офанзиве на Србију његова армија је бранила одступницу целокупној српској војсци током њеног повлачења. Генерал Павле Јуришић Штурм умро је 14. јануара 1922. године у Београду и сахрањен је на Новом гробљу у Београду.

Обележавање:

- локалитет: Београд, Ново гробље
- интервал: сваке године
- датум: 20. јануара (заједно са годишњицама смрти војводе Петра Бојовића и војводе Живојина Мишића)
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране, Град Београд
- начин: церемонија полагања венаца

2. Годишњица смрти војводе Петра Бојовића – 19. јануар 1945. године

У Првом балканском рату војвода Петар Бојовић је био начелник Штаба Прве армије од октобра 1912. године. Истакао се током Кумановске и Битољске битке, после којих је добио чин генерала. У Првом светском рату је био командант Прве армије. Учествовао је у завршним операцијама Церске битке. Именован је начелником Главног генералштаба војске Краљевине СХС у јануару 1921. године. Војвода Петар Бојовић умро је 19. јануара 1945. године у Београду и сахрањен је на парцели 6, гробница 68 – III на Новом гробљу у Београду.

Обележавање:

- локалитет: Београд, Ново гробље
- интервал: сваке године
- датум: 20. јануара (заједно са годишњицама смрти генерала Павла Јуришића Штурма и војводе Живојина Мишића)
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране, Град Београд
- начин: церемонија полагања венаца

3. Годишњица смрти војводе Живојина Мишића – 20. јануар 1921. године

Војвода Живојин Мишић, учесник свих ратова Србије од 1876. до 1918. године, један од најбриљантнијих војсковођа Првог светског рата. У Првом балканском рату показао се као сјајан стратег и један је од најзаслужнијих за победу над Турцима 1912. године у Кумановској бици. Војвода Живојин Мишић умро је 20. јануара 1921. године у Београду и сахрањен је на парцели 28, гробница 42 – II на Новом гробљу у Београду.

Обележавање:

- локалитет: Београд, Ново гробље
- интервал: сваке године
- датум: 20. јануара (заједно са годишњицама смрти генерала Павла Јуришића Штурма и војводе Петра Бојовића)
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране, Град Београд
- начин: церемонија полагања венаца

4. Међународни дан сећања на жртве Холокауста

Међународни дан сећања на жртве Холокауста установљен је 2005. године резолуцијом Генералне скупштине УН. Определујући се за дан када је 1945. године ослобођен Аушвиц-Биркенау, најзлоглашенији логор смрти у поробљеној Европи, Генерална скупштина УН руководила се потребом реafirмације људских права, превенције и кажњавања злочина геноцида, као и стално присутне опасности од расне, националне и верске мржње заснованих на предрасудама. Други светски рат однео је преко шест милиона недужних жртава, припадника јеврејског народа. Аушвиц, Треблинка, Маутхаузен, Дахау, Мајданек Јасеновац, Старо Сајмиште, Јајинци, логор „Црвени крст” у Нишу само су нека од масовних стратишта невиних жртава. Потреба да се изнова подсећа на страхоте холокауста, као и да се као неистините одбаце тврдње које негирају његов карактер и обим страдања актуелна је у свим демократским државама. Нужност сазнавања чињеница и промишљања страховитих последица холокауста допринеће да се у Србији, као и у другим демократским државама, масовно страдање Јевреја у Другом светском рату и у будућности сагледава као оно што по свом карактеру и обиму јесте – један од највећих злочина против човечности у историји.

Обележавање:

- локалитет: Споменик жртвама геноцида у Другом светском рату, Старо сајмиште
- интервал: сваке године
- датум: 27. јануар
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране, Град Београд
- начин: церемонија полагања венаца, комеморативни програм и обраћање председника Републике (у случају његове спречености обраћа се председник Народне скупштине или председник Владе)

5. Годишњица смрти краља Милана Обреновића – 11. фебруар 1901. године

Краљ Милан Обреновић владао је Србијом од 1868. до 1889. године. Током тог периода вођено је више ослободилачких ратова, а Србија је стекла међународно признање одлукама Берлинског конгреса од 13. јула 1878. године. Краљ Милан умро је у Бечу 11. фебруара 1901. године, а сахрањен је у гробници која се налази у манастиру Крушедол на Фрушкој Гори.

Обележавање:

- локалитет: Општина Ириг, Манастир Крушедол, Фрушка Гора
- интервал: сваке године
- датум: 11. фебруар
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борацка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране, локална самоуправа
- начин: церемонија полагања венаца

6. Сретење – Дан државности Србије – 15. фебруар 1835. године

Устанички скуп, одржан у Орашцу, представља почетак обнове српске државности после вишевековне отоманске власти. На збору старешина у Орашцу 14. фебруара 1804. године за вођу устанка изабран је Ђорђе Петровић. У наредних неколико година устаничка војска, под вођством Карађорђа, у чувеним биткама код Иванковца, Делиграда, Мишара, у Београду и другим местима, поразила је отоманске снаге и ослободила готово целу територију Београдског пашалука. Тиме су Срби отпочели ослободилачку борбу против отоманске власти и процес стварања своје нововековне државе.

Сретење – Дан државности Србије обележава се у спомен на почетак Првог српског устанка (15. фебруар 1804. године) и чин проглашења (Сретењског) Устава Књажевине Србије (15. фебруар 1835. године), а на основу одредаба Закона о државним и другим празницима у Републици Србији („Службени гласник РС” бр. 43/01, 1/07 и 92/11) обележава се нерадно 15. и 16. фебруара.

Обележавање:

- локалитет: Гроб незнаног јунака (Београд), Црква Светог Ђорђа на Опленцу (Топола)
- интервал: сваке године
- датум: 14. фебруар, 15.00/16.00 часова – почасна артиљеријска паљба са Савске терасе Калемегданске терасе, Београд;
15. фебруар, 10.00 часова – председник Републике или председник Народне скупштине (у договору) полагају ловоров венац на Авали, на Гробу незнаног јунака;
16. фебруар, 12.00 часова – председник Владе полагаје ловоров венац у Цркви Светог Ђорђа на Опленцу (Топола) на саркофаг војда Карађорђа;
- начин: церемонија полагања венаца и комеморативни програм

7. Годишњица Топличког устанка – 26. фебруар 1917. године

Јабланичко-топлички устанак је био српски устанак против бугарске и аустроугарске окупације за време Првог светског рата. То је био једини устанак у некој окупираној држави током целог Првог светског рата. Устанак је трајао од 21. фебруара до 25. марта 1917. године.

Обележавање:

- локалитет: споменик „Топличанима палим у ратовима 1912-1918 и жртвама у народном устанку 1917. године“ у Прокупљу;
- интервал: сваке године
- датум: 26. фебруар
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране, локална самоуправа
- начин: церемонија полагања венаца, на јубиларне годишњице комеморативни програм

8. Дан сећања на погром на Косову и Метохији – 17. март 2004. године

Дана 17. марта 2004. године догодио се погром на Косову и Метохији, етнички мотивисано насиље над Србима. У три дана насиља Албанаца над Србима 17, 18. и 19. марта 2004. године настрадало је 10 Срба, срушено и запаљено 35 цркава и манастира, 935 српских објеката, од којих 738 српских кућа, 10 јавних објеката, школа, пошта и домова здравља. Протерано је 4.012 Срба из шест градова и девет села. Последице мартовског насиља ни до данас нису саниране, а најтрагичније је то што су поједина места од тада остала без Срба и што се ни пет одсто тада протераних није вратило у своја места.

Обележавање:

- локалитет: локалне самоуправе у Републици Србији
- интервал: сваке године
- датум: 17. март
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- начин: комеморативни програм

9. Дан сећања на страдале у НАТО агресији – 24. март 1999. године

Дана 24. марта 1999. године отпочела је злочиначка агресија НАТО снага на СР Југославију која је трајала до потписивања Војно-техничког споразума 9. јуна исте године. Током тог периода, оружане снаге великог броја држава окупљене у оквиру НАТО извршиле су бројне нападе на цивилне и војне циљеве који су резултирали великим људским жртвама и масовним материјалним разарањима.

Обележавање:

- локалитет: Београд и локалне самоуправе у Републици Србији на местима страдања
- интервал: сваке године

- датум: 24. март
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране, локалне самоуправе
- начин: церемонија полагања венаца код споменика деци у Београду у Ташмајданском парку и комеморативни програм

10. Дан сећања на почетак Другог светског рата у Југославији – 6. април 1941. године

На подручју Краљевине Југославије Други светски рат отпочео је бомбардовањем Београда, 6. априла 1941. године. За време масовног бомбардовања градова дошло је до губитка великог броја живота и значајних материјалних разарања, попут уништења образовних, здравствених, културних здања. У бомбардовању Београда 1941. погинуло је 2.274 људи. Порушено је 627 зграда, веома оштећено 1.601 зграда, делимично оштећено 6.829 зграда, укључујући део зграде Старог двора. Тешко је оштећена Вазнесењска црква у којој је било верника који су дошли на јутрење. Најзначајнији споменик културе, Народна библиотека са 350.000 књига, уништена је већ првог дана бомбардовања.

Обележавање:

- локалитет: Алеја страдалих на Новом гробљу у Београду и Споменик страдалим пилотима у шестоаприлском бомбардовању у Земуну
- интервал: сваке године
- датум: 6. април
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране, Град Београд
- начин: церемонија полагања цвећа и венаца, на јубиларну годишњицу комеморативни програм

11. Годишњица пробоја Сремског фронта – 12. април 1945. године

Борбе на Сремском фронту трајале су 175 дана – од 21. октобра 1944. године до 12. априла 1945. године. На равницама Срема вођена је најдужа и најтежа битка у Другом светском рату на територији Србије и Југославије у којој је учествовало преко 250.000 војника с обе стране. У тим борбама погинуло је око 14.000 бораца Југословенска Армије. Фронт је коначно пробијен 12. априла 1945. године. Пробој Сремског фронта симболично је означио окончање антифашистичког ослободилачког рата на тлу Србије.

Обележавање:

- локалитет: Спомен-комплекс „Сремски фронт” (Адашевци код Шида)
- интервал: сваке године
- датум: 12. април
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране, СУБНОР Србије, Општина Шид

- *начин:* церемонија полагања венаца, комеморативни програм и обраћање државног званичника у рангу министра или представника Владе

12. Дан сећања на жртве холокауста, геноцида и других жртава фашизма у Другом светском рату – 22. април 1945. године

Чланом 2. Закона о оснивању Музеја жртава геноцида („Службени гласник РС”, бр. 42/92) установљен је Дан сећања на жртве геноцида у Другом светском рату. Чланом 5. Закона о државним и другим празницима у Републици Србији („Службени гласник РС”, бр. 43/01, 101/07 и 92/11) прописано је да се радно обележава Дан сећања на жртве холокауста, геноцида и других жртава фашизма у Другом светском рату. Овај дан посвећен је сећању на Србе, Јевреје и Рома страдале у масовним и нечовечним усмрћивањима током Другог светског рата. Дан сећања на жртве геноцида обележава се 22. априла у спомен на 22. април 1945. године кад је дошло до пробоја групе заточеника усташког логора смрти у Јасеновцу – Доња Градина у тзв. Независној Држави Хрватској.

Систем концентрационих логора „Јасеновац” представља једно од највећих стратишта у Другом светском рату. У периоду између 1941. и 1945. године у том логору убијено је стотине хиљада цивила, највећим делом Срба, као и Јевреја и Рома укључујући и десетине хиљада деце (логор у Јастребарском). Осим логора смрти у Јасеновцу – Доња Градина, систем концентрационих логора обухватао је више локалитета на територији данашње Републике Хрватске и Републике Српске. Најзлогласнији нацистички логор на територији окупиране Србије био је концентрациони логор на Старом сајмишту у Београду, чији су заточеници, углавном Срби, Јевреји и Роми, масовно убијани од 1941. до 1944. године.

Обележавање:

- *локалитет:* Споменик жртвама геноцида у Другом светском рату (Старо сајмиште, Нови Београд), Спомен-подручје „Јасеновац” (Република Хрватска), Спомен-комплекс у Доњој Градини (Република Српска, Босна и Херцеговина)
- *интервал:* сваке године
- *датум:* 22. април
- *организатор:* Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- *начин:* церемонија полагања венаца, (Београд) обраћање државног званичника у рангу министра или представника Владе, на јубиларну годишњицу комеморативни програм, тематски час у свим основним и средњим школама у Републици Србији и програми који се приређују у установама науке и културе у Републици Србији

13. Годишњица Другог српског устанка – 23. април 1815. године

У Такову крај Горњег Милановца, 23. априла 1815. године, кнез Милош Обреновић на скупу старешина објавио је почетак новог устанка за ослобођење Србије од отоманске власти. После двомесечних борби Турци су се задржали само у Београду и у неколико других градова.

Дипломатским преговорима кнез Милош је до краја 1815. године закључио усмени мир с Марашли Али-пашом по којем је признат за врховног српског кнеза. Мирним путем, пуних петнаест година изграђивао је аутономни положај Србије у оквиру Отоманског царства.

Обележавање:

- локалитет: Спомен-комплекс „Други српски устанак” (Таково, Горњи Милановац)
- интервал: сваке године
- датум: 23. април
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране, Општина Горњи Милановац
- начин: церемонија полагања венаца и комеморативни програм

14. Годишњица смрти војводе Степе Степановића – 27. април 1929. године

У периоду између битака на Сливници и код Куманова обављао је дужности команданта батаљона, пука, бригаде, дивизије и помоћника начелника Главног ђенералштаба. Два пута био је и министар војни. У том периоду Српска војска је у организационом, стручном, материјалном и моралном погледу била добро припремљена за предстојеће ратове. У Првом балканском рату (1912-1913) Степа Степановић је командовао Другом армијом. Војвода Степа Степановић, главнокомандујући Српском војском у бици на Церу, умро је 27. априла 1929. године у Чачку и сахрањен је на Градском гробљу у Чачку.

Обележавање:

- локалитет: Град Чачак, Градско гробље
- интервал: сваке године
- датум: 27. април
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране, Локална самоуправа
- начин: церемонија полагања венаца, на јубиларне годишњице комеморативни програм и обраћање државног званичника

15. Годишњица смрти Гаврила Принципа – 28. април 1918. године

Гаврило Принцип рођен је у Обљају, 25. јул 1894. године, преминуо је у Терезину, у Чешкој Републици 28. априла 1918. године. У унутрашњости ћелије смештене у тврђави Терезин, данас постоје само у зид уграђени окови за које је Гаврило Принцип био свезан, који сведоче о његовој мученичкој смрти. На зиду испред ћелије уграђена је скромна плоча са именом затвореника.

Обележавање:

- локалитет: Споменик Гаврилу Принципу у Финансијском парку у Београду (угао Немањине и Сарајевске улице)
- интервал: сваке године

- *датум:* 28. април
- *организатор:* Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- *саорганизатор:* Министарство одбране и Град Београд
- *начин:* церемонија полагања венаца, на јубиларну годишњицу комеморативни програм

Обележавање у иностранству:

- *локалитет:* Чешка Република, Меморијални центар Терезин (некадашњи концентрациони логор), спомен-плоча посвећена Гаврилу Принципу
- *интервал:* сваке године
- *датум:* 28. април (заједно са обележавањем годишњице страдања Срба у Логору Јиндриховице)
- *организатор:* Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- *саорганизатор:* Амбасада РС у Чешкој Републици
- *начин:* церемонија полагања венаца (присуство студената Војне академије и Криминалистичко полицијске академије)

16. Годишњица страдања Срба у Логору Јиндриховице у Чешкој Републици

Спомен-костурница у месту Јиндриховице је место страдања српских заробљеника за време Првог светског рата. У Јиндриховицама се у периоду од 1915. до 1918. године, налазио највећи концентрациони логор на територији тадашње Аустроугарске. Кроз Логор Јиндриховице је прошло око 40.000 заробљеника међу којима је највише било Срба.

Обележавање:

- *локалитет:* Спомен-костурница у Јиндриховицама где су сахрањени посмртни остаци српских заробљеника и интернираца у Првом светском рату; Спомен-плоча краљу Александру Карађорђевићу у цркви Успења Пресвете Богородице на Олшанском гробљу у Прагу
- *интервал:* сваке године
- *датум:* 28. април (заједно са обележавањем годишњице смрти Гаврила Принципа)
- *организатор:* Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- *саорганизатор:* Амбасада РС у Чешкој Републици
- *начин:* церемонија полагања венаца (присуство студената Војне академије и Криминалистичко полицијске академије)

17. Годишњица ослобођења логора Маутхаузен, Република Аустрија

Концентрациони логор у Матхаузену ослобођен је 5. маја 1945. године од стране јединица совјетске Црвене Армије. Суђења за почињене злочине у Матхаузену одиграла су се почетком 1946. године. Совјетске војне власти су 1947. године званично предале локалитет некадашњег концентрационог логора у Матхаузену

Републици Аустрији. Две године касније установљен је Државни музеј у Матхаузену, а исте године отпочето је са подизањем националних меморијала. Поред логора смрти који се налазио у самом месту Матхаузен, логори су постојали и у бројним другим насељеним местима попут Гусена, Ебензеа, Мелка и других. Након окончања Другог светског рата, сва стратишта у оквиру система концентрационог логора у Матхаузену проглашена су званичним меморијалима. Тако је 3. маја 1970. године аустријски савезни канцелар Бруно Крајски свечано отворио средишњу музејску поставку посвећену трагичним догађајима и жртвама концентрационог логора у Матхаузену. На овом месту се за време Првог светског рата налазио аустроугарски заробљенички логор у коме је умрло 8.256 Срба.

Обележавање:

- локалитет: Споменик југословенским борцима и жртвама фашистичког терора убијеним у периоду 1941-1945. године, Ебензе; Споменик српским жртвама на месту некадашњег крематоријума, Гусен 1; дворец Хартхајм (некадашњи центар за еутаназију), општина Алковен, Линц; Меморијални комплекс „Маутхаузен“; Споменик Југословенима палим у Другом светском рату; Савезничко војно гробље из Првог светског рата, Реифердорф; Ашах (Aschach), српско војно гробље, из Првог светског рата
- интервал: сваке године
- датум: одређује Међународни Комитет Маутхаузена, Република Аустрија (мај месец)
- организатор: Међународни Комитет Маутхаузен, Република Аустрија
- саорганизатор: Амбасада Републике Србије у Републици Аустрији
- начин: церемонија полагања венаца (присуство студената Војне академије и Криминалистичко полицијске академије)

18. Дан сећања на цивилне жртве НАТО агресије – 7. мај 1999. године

Дана 7. маја 1999. године у Нишу у непосредној близини Нишке тврђаве од касетних бомби НАТО агресора погинуло је 16 становника Ниша, а истог дана у Србији је погинуло више од 60 људи.

Обележавање:

- локалитет: Споменик жртвама НАТО агресије (Универзитетска улица б.б. преко пута Нишке тврђаве)
- интервал: сваке године
- датум: 7. мај
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране, локална самоуправа
- начин: церемонија полагања венаца

19. Дан победе – 9. мај 1945. године

Тог дана коначно је капитулирала нацистичка Немачка и тиме је у Европи завршен Други светски рат. Истовремено, 9. мај обележава се и као Дан Европе са циљем сталне афирмације принципа антифашизма, ненасиља и разумевања. Четворогодишње ратне операције и масовни злочини окупационих и квислиншких снага проузроковале су смрт стотина хиљада цивила и припадника НОВ и ПОЈ, као и велика материјална разарања.

Дан победе над фашизмом обележава се у спомен на крај Другог светског рата, а на основу одредаба Закона о државним и другим празницима у Републици Србији („Службени гласник РС”, бр. 43/01, 101/07 и 92/11).

Обележавање:

- локалитет: Београд (Гроб незнаног јунака на Авали, Гробље ослободилаца Београда); и други градови у Републици Србији, српски војни меморијали и места страдања у земљи и иностранству
- интервал: сваке године
- датум: 9. мај
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране и Град Београд
- начин: 8. маја – почасна артиљеријска паљба са платоа Савске терасе на Калемегдану у Београду;
9. мај – полагање венаца и цвећа, комеморативни програм, тематски час у свим основним и средњим школама посвећен Другом светском рату и антифашизму

20. Годишњица смрти војводе Радомира Путника – 17. мај 1917. године

Војвода Радомир Путник, начелник Врховне команде српске Војске у Балканским и Првом светском рату, умро је у Ници (Француска) 17. маја 1917. године, а сахрањен је у гробници која се налази на главној стази београдског Новог гробља. У Првом светском рату био је начелник штаба Врховне команде, све до погоршања његове болести 1916. године када га је на том месту наследио генерал Петар Бојовић. Путник је командовао српском војском за време све четири непријатељске офанзиве на Србију. Током битке на Церу, уз помоћ промућурног команданта Друге армије Степе Степановића нанео је Аустроугарима велики пораз.

Обележавање:

- локалитет: Београд, Ново гробље
- интервал: сваке године
- датум: 17. мај
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране и Град Београд
- начин: церемонија полагања венаца

21. Годишњица Боја на Чегру – 31. мај 1809. године

Бој на Чегру представљао је један од последњих покушаја Карађорђевих устаника да зауставе продор отоманских снага. У знаменитој бици, у којој је српске снаге предводио војвода Стеван Синђелић, устаници су претрпели свој највећи пораз од 1804. године, а Турци су након остварене победе од неколико стотина одсечених глава својих противника у оближњем Нишу подигле Ћеле кулу.

Обележавање:

- локалитет: Чегар код Ниша, споменик Синђелићу
- интервал: сваке године
- датум: 31. мај
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране и локална самоуправа
- начин: церемонија полагања венаца

22. Годишњица Битке на Љубићу и смрти Танаска Рајића – 6. јун 1815. године

Битка на Љубићу се одиграла 6. јуна 1815. године, у току Другог српског устанка. Одвијала се на брду Љубић, 4 километра североисточно од Чачка, између Срба и Турака. Јунак битке на Љубићу Танаско Рајић одбио је да преда топове Турцима и бранећи их погинуо је. Сматра се да је битка на Љубићу најзначајнија у Другом српском устанку. Била је велико морално оснажење народу, улила је људима самопоуздање и подигла Србе масовно на оружје.

Обележавање:

- локалитет: брдо Љубић, споменик Танаску Рајићу
- интервал: сваке године
- датум: 6. јун
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране и локална самоуправа
- начин: церемонија полагања венаца, на јубиларне годишњице комеморативни програм

23. Годишњица смрти кнеза Михаила Обреновића – 10. јун 1868. године

Кнез Михаило Обреновић, заслужан за укидање шест последњих отоманских гарнизона на територији Кнежевине Србије (Београд, Смедерево, Ужице, Кладово, Соко, Шабац), убијен је у Топчидеру 10. јуна 1868. године, а сахрањен у саркофагу који се налази у београдској Саборној цркви.

Обележавање:

- локалитет: Београд, Саборна црква
- интервал: сваке године
- датум: 10. јун
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

- *саорганизатор:* Министарство одбране
- *начин:* церемонија полагања венаца

24. Годишњица Битке на Кошарама – 14. јун 1999. године

Битка на Кошарама се водила између припадника Војске СР Југославије и терориста из такозване Ослободилачке војске Косова. Битка се водила на граници Србије (тадашње СРЈ) и Албаније између 9. априла и 10. јуна 1999. године током НАТО агресије на Србију. Циљ напада са албанске стране била је копнена инвазија на [Косово и Метохију](#). После тешких борби наша војска је успела да спречи њихов улазак на нашу територију. На Кошарама је погинуло 108 војника наше војске.

Битка на Кошарама је званично завршена 14. јуна 1999. године, када се Војска Југославије на основу Кумановског споразума са снагама КФОР-а повукла са Кошара. Након повлачења војске са карауле Кошаре, са Косова и Метохије се раселило око 250.000 људи, претежно српске националности.

Обележавање:

- *локалитет:* локалне самоуправе у Републици Србији
- *интервал:* сваке године
- *датум:* 14. јун
- *организатор:* Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- *саорганизатор:* Министарство одбране и Министарство унутрашњих послова
- *начин:* церемонија полагања венаца и комеморативни програм

25. Српско-словачке комеморативне свечаности

У последњој години Првог светског рата избила је побуна војника 71. Аустро-угарског тренчинског пешадијског пука који с чинили углавном Словаци и у мањем броју Чеси. Војници овог пука стигли су у Крагујевац из Русије након потписивања Брест-литовског мира 1918. године. Они су били под снажним утицајем Октобарске револуције због чега су устали против својих старешина, Немаца и Мађара. Због таквог чина суђено им је преким судом, а затим су на Становљанским пољима и стрељани 21. јуна 1918. године.

Обележавање:

- *локалитет:* Чешко-словачко војно гробље у Крагујевцу
- *интервал:* сваке године
- *датум:* 21. јун
- *организатор:* Амбасада Словачке Републике у Србији и Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања;
- *саорганизатор:* Министарство одбране, локална самоуправа
- *начин:* церемонија полагања венаца, интонирање химни Словачке Републике и Републике Србије, обраћање представника Амбасаде Словачке Републике и представника Владе РС

26. Видовдан – спомен на Косовску битку – 28. јун 1389. године

У колективном сећању симболизује слободу, отпор туђину, неговање патриотизма, националног бића, витештва и херојства. Тај догађај био је прекретница у националној историји после периода успона под владарима из династије Немањић. Видовдан се обележава у спомен на Косовску битку, а на основу одредаба Закона о државним и другим празницима у Републици Србији.

Обележавање:

- локалитет: Споменик Косовским јунацима у Крушевцу
- интервал: сваке године
- датум: 28. јун
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране и локална самоуправа
- начин: церемонија полагања венаца

27. Годишњица Брегалничке битке – 29. јун 1913. године

У месту Каленица код Штипа где се некад налазила спомен-костурница са сахрањеним посмртним остацима 6.000 српских ратника палим у Брегалничкој бици 2015. године откривена је спомен-плоча подигнута у знак сећања палим ратницима Брегалничке битке 1913. године. Битка на [Брегалници](#) водила се од [30. јуна](#) до [9. јула 1913.](#) године.

Обележавање:

- локалитет: Република Македонија, Штип, Каленица, Спомен-плоча ратницима Брегалничке битке
- интервал: сваке године
- датум: 29. јун
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Амбасада РС у Македонији и Општина Штип
- саорганизатор: Министарство одбране
- начин: церемонија полагања венаца

28. Дан устанка у Другом светском рату – 7. јул 1941. године

Дан устанка у Другом светском рату 7. јул 1941. године обележава годишњицу оружане акције Рађевачке партизанске чете Ваљевског партизанског одреда у Белој Цркви код Крупња. Тада је Жикица Јовановић-Шпанац на сеоском вашару убио два жандарма. Кафана испред које се догодило ово убиство је претворена у музеј у коме се налази стална изложбена поставка „7. јул 1941. године“.

Обележавање:

- локалитет: Споменик „Жикици Јовановићу Шпанцу” у селу Бела Црква (општина Крупња)
- интервал: сваке године
- датум: 7. јул

- *организатор:* Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- *саорганизатор:* Министарство одбране, локална самоуправа (општина Крупањ) и СУБНОР
- *начин:* церемонија полагања венаца

29. Годишњица смрти војда Ђорђа Петровића Карађорђа – 25. јул 1817. године

Војд Ђорђе Петровић Карађорђе, предводник Првог српског устанка, убијен је у Радовањском лугу код Велике Плане 25. јула 1817. године, а сахрањен у саркофагу који се налази у цркви Светог Ђорђа на Опленцу у Тополи.

Обележавање:

- *локалитет:* Оплепац, Црква Светог Ђорђа, саркофаг војда Карађорђа
- *интервал:* сваке године
- *датум:* 25. јул
- *организатор:* Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- *саорганизатор:* Министарство одбране, локална самоуправа
- *начин:* церемонија полагања венаца, на јубиларну годишњицу комеморативни програм

30. Дан сећања на све страдале и прогнане Србе у оружаном акцији „Олуја“ – 4. август 1995. године

Дана 4. августа 1995. године хрватске оружане снаге у садејству са снагама Хрватског већа одбране (ХВО) и Армије БиХ (АБиХ), извршиле су агресију на северну Далмацију, Лику, Кордун и Банију, односно на Српску аутономну област Крајина, у саставу тадашње Републике Српска Крајина (РСК). Агресија је извршена упркос чињеницама да је та област била под заштитом УН-а. Ова агресија, под кодним називом “Олуја”, спровођена је, као уосталом и оне које су јој претходиле, по тактици “спржене земље”, што је половином новембра 1995. године досегло размере потпуног зазирања српског народа у Крајини.

Обележавање:

- *локалитет:* локалне самоуправе у Републици Србији
- *интервал:* сваке године
- *датум:* 4. август
- *организатор:* Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- *саорганизатор:* Министарство одбране, локална самоуправа
- *начин:* комеморативни програм

31. Годишњица смрти Арчибалда Рајса – 8. август 1929. године

Рудолф Арчибалд Рајс рођен је у даншњем Хаузаху, Баден 8. јула 1875. године, преминуо у Београду 8. августа 1929. године. Био је швајцарски форензичар, публициста, доктор хемије и професор на Универзитету у Лозани. Истакао се као

криминолог радом на истраживању злочина над српским становништвом у време Првог светског рата.

На позив српске Владе др Рајс је 1914. године дошао у Србију да истражује злочине аустроугарске, немачке и бугарске војске над цивилним становништвом. Написао је многе књиге и радове поводом тога.

Заволео је српског војника-сељака и српски народ и до краја живота остао у Србији. Са српском војском прешао је у Албанију, Солунски фронт и са Моравском дивизијом умарширао у ослобођени Београд, новембра 1918. године.

Сахрањен је на Топчидерском гробљу у Београду, док је по његовој жељи његово срце однесено у урни на Кајмакчалан, где је сахрањено заједно са осталим ослободиоцима Солунског фронта. На урни је писало: „Овде у овој урни на врху Кајмакчалана, Златно срце спава, Пријатељ Срба из најтежих дана, Јунак правде, Истине и Права, Швајцарца Рајса ком' нек је слава“.

Обележавање:

- локалитет: Споменик Арчибалду Рајсу, Београд, Топчидерски парк
- интервал: сваке године
- датум: 8. август
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране, Град Београд
- начин: церемонија полагања венаца, на јубиларну годишњицу комеморативни програм

32. Годишњица Боја на Мишару – 13. август 1806. године

Мишар је село и брдо код Шапца на путу Шабац-Београд. На Мишару су 13. августа 1806. године устаници (7000 пешака и 2000 коњаника) под командом Карађорђа сачекали и поразили отоманске снаге из Босне (око 40.000 војника) под командом Сулејман-паше Скопљака. Турци су претрпели велике губитке и у паници се повукли. Победа на Мишару имала је поред војничког и велики политички и морални значај. Отоманско царство било је присиљено на уступке. Српском делегату Петру Ичку обећан је мир (Ичков мир).

Обележавање:

- локалитет: Шабац, брдо Мишар, Споменик Карађорђу и мишарским јунацима
- интервал: сваке године
- датум: 13. август
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране и локална самоуправа
- начин: церемонија полагања венаца

33. Годишњица смрти краља Петра Првог Карађорђевића – 16. август 1921. године

Краљ Петар I Карађорђевић, током чије владавине је Србија однела одлучујуће победе у Балканским и Првом светском рату, умро је у Београду 16. августа 1921.

године, а сахрањен је у саркофагу који се налази у цркви Светог Ђорђа на Опленцу у Тополи.

Обележавање:

- *локалитет*: Оплепац, Црква светог Ђорђа; саркофаг краља Петра Првог Карађорђевића
- *интервал*: сваке године
- *датум*: 16. август
- *организатор*: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- *саорганизатор*: Министарство одбране и локална самоуправа
- *начин*: церемонија полагања венаца

34. Годишњица злочина на Теразијама – 17. август 1941. године

Период Другог светског рата обележен је неретко масовним злочинима над цивилним становништвом. У низу трагичних догађаја који су се одиграли у тада окупираној Србији, по својим ефектима посебно се издваја злочин почињен на београдском тргу Теразије 17. августа 1941. године. Тога дана, немачке окупационе власти обесиле су на стубове јавне расвете петорицу Београђана оптужених за пружање отпора.

У спомен на петорицу суграђана трагично страдалих 17. августа 1941. године, Град Београд је на тргу Теразије, у непосредној близини Игумановљеве палате, 1983. године поставио Споменик обешеним родољубима. У непосредној близини споменика била је постављена спомен-плоча са епитафом који гласи:

„Борцима за слободу које су фашистички окупатори обесили на Теразијама 17. августа 1941. године: Јовану Јанковићу, раднику, Ратку Јевићу, земљораднику, Велимиру Јовановићу, земљораднику, Светиславу Милину, раднику, Милораду Покрајцу, ученику, 1983. Грађани Београда.“

Обележавање:

- *локалитет*: Споменик обешеним родољубима, Теразије, Београд
- *интервал*: сваке године
- *датум*: 17. август
- *организатор*: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- *саорганизатор*: Град Београд
- *начин*: церемонија полагања венаца

35. Годишњица Боја на Иванковцу – 18. август 1805. године

На Иванковцу у близини Ћуприје, 18. августа 1805. године, отоманска пешадија и коњица нападе су устаничке снаге под командом Миленка Стојковића и Петра Добрњца. У боју који је трајао цео дан обе стране претрпеле су огромне губитке. Ноћу 18/19. августа на бојиште је стигао Карађорђе с појачањима и присилио Турке на повлачење ка Параћину. Био је то први сукоб српских устаника са царским трупама и прва велика победа устаника.

Обележавање:

- локалитет: Ћуприја, Иванковац, Знаменито место „Шанчеви на Иванковцу“, споменик Миленку Стојковићу
- интервал: сваке године
- датум: 18. август
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране и локална самоуправа
- начин: церемонија полагања венаца

36. Годишњица Церске битке – 19. август 1914. године

Од 12. до 24. августа 1914. године, српска војска водила је борбе и поразила аустроугарску војску у Мачви и на Церу и прогнала је преко Дрине. На Церу је постигнута прва значајна победа савезничке војске против Централних сила у Првом светском рату. Командант Друге српске армије, генерал Степановић је образовао Церску ударну групу од Моравске дивизије првог позива и Комбиноване дивизије са циљем напада у долини Јадра. Степановић је схватио важност планице Цер и самоиницијативно је одлучио да заузме њене доминантне коте Тројан и Косанин град.

Обележавање:

- локалитет: Спомен-комплекс „Церска битка” у Текеришу код Лознице
- интервал: сваке године
- датум: 19. август
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране, Град Лозница
- начин: церемонија полагања венаца, комеморативни програм и обраћање државног званичника у рангу министра или представника Владе

37. Годишњица оснивања Правитељствујушчег совјета српског – 27. август 1805. године

Правитељствујући совјет српски као први орган извршне власти у Карађорђевој Србији и претеча савремене Владе Републике Србије основан је 27. августа 1805. године у кући кнеза Симе Марковића у селу Велики Борак (општина Барајево).

Обележавање:

- локалитет: Споменик кнезу Сими Марковићу у Великом Борку код Барајева
- интервал: сваке године
- датум: 27. август
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Општина Барајево
- начин: церемонија полагања венаца

38. Годишњица Боја на Делиграду – 4. септембар 1806. године

Делиград, место на десној обали Јужне Мораве близу Алексинца, ушао је у историју по чувеној одбрани утврђених редута. Устаници су утврдили систем шанчева од неколико километара – положаја који су затварали правац Ниш–Београд. Ови положаји били су поседнути српским устаницима јачине неколико хиљада људи. Средином 1806. године Отоманско Царство кренуло је у велику офанзиву против устаничке војске. Под командом Ибрахим-паше, око 6000 Турака 16. јуна 1806. године избило је пред бедеме делиградских положаја које су бранили устаници под командом Петра Добрњца, јачине око 5000 људи. Борбе су вођене неколико недеља. Посада се херојски бранила. Пошто је победио Турке код Мишара, Карађорђе је брзо пребацио снаге на фронт код Делиграда, упутио одред војске под командом Станоја Главаша у позадину и 4. септембра разбио отоманске снаге, одбацивши их ка Нишу.

Обележавање:

- локалитет: Алексинац, Делиград, Црква Светог Архангела Михаила са спомен костурницом
- интервал: сваке године
- датум: 4. септембар
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране и локална самоуправа
- начин: церемонија полагања венаца

39. Српско-грчке комеморативне свечаности

Једино грчко војничко гробље из Првог светског рата налази се на брду Метљавица код Пирота. На гробљу је сахрањено 358 грчких војника и официра који су крајем 1918. и почетком 1919. године страдали у јакој зими, а њихове кости су биле разбацане по околини Пирота. Гркиња Катарина Левандис, која је била удата за српског војника из Пирота, је 1923. године сакупила кости и сместила у гробнице. Највећи број страдалих Грка који су ту сахрањени били су из Патраса. У непосредној близини гробља налази се и споменик посвећен 7.610 Пироћанаца који су такође страдали у Првом светском рату.

Обележавање:

- локалитет: Пирот, Грчко војничко гробље и споменик страдалим Пироћанцима у Првом светском рату
- интервал: сваке године
- датум: 20. септембар
- организатор: Амбасада Републике Грчке у Србији и Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране, локална самоуправа
- начин: церемонија полагања венаца, интонирање химни Републике Грчке и Републике Србије, обраћање представника Амбасаде Републике Грчке и представника Владе РС

40. Годишњица смрти кнеза Милоша Обреновића – 26. септембар 1860. године

Кнез Милош Обреновић, предводник Другог српског устанка, умро је у Београду 26. септембра 1860. године, а сахрањен је у саркофагу који се налази у београдској Саборној цркви.

Обележавање:

- локалитет: Београд, Саборна црква, гроб кнеза Милоша Обреновића
- интервал: сваке године
- датум: 26. септембар
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- начин: церемонија полагања венаца

41. Годишњица повлачења српске војске на острво Крф (Албанска голгота) – 5. април 1916. године

После неуспелог покушаја да се српска Војска повлачи долином Вардара, а због продора бугарске армије и пресецања комуникација те изостанка планираног продора савезника из Солуна у сусрет српској Војсци Врховна Команда је 24. новембра 1915. године одлучила да се трупе повуку преко Црне Горе и Албаније на Јадранско приморје. После више од месец дана тешких маршева по најтежем времену и беспућу, српска Војска се прикупила код Скадра, Драча и Валоне одакле се повукла на Крф на којем се до априла прикупило 151.828 војника, у Бизерти око 13.000 војника, а на Корзици и у Француској њих око 5.000. Начелник Врховне Команде генерал Петар Бојовић на Крф је стигао међу последњим ешалонима 5.(18) априла 1916. године. Крфска епопеја представља један од најтрагичнијих и најсудбоноснијих периода новије националне историје. У питању је раздобље великог страдања цивилног становништва и припадника оружаних снага који су, исцрпљени дуготрајним маршевима кроз Косово и Метохију и Албанију, спас потражили на грчким јонским острвима Крф и Видо.

Обележавање:

- локалитет: Република Грчка, Острво Крф и Видо; Маузолеј на Виду, Морнарички крст, Плава гробница, споменик на Гувији, споменик Дринске дивизије и споменик Јанису Јанулису (Република Грчка)
- интервал: сваке године
- датум: последњи викенд у септембру (заједно са обележавањем годишњица пробоја Солунског фронта и Битке на Кајмакчалану)
- организатор: Општина Крф
- саорганизатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарство одбране, Амбасада РС у Грчкој
- начин: церемонија полагања венаца и обраћање државног званичника, на јубиларну годишњицу комеморативни програм (присуство студената Војне академије и Криминалистичко полицијске академије)

42. Годишњица пробоја Солунског фронта – 15. септембар 1918. године

Српска војска пробила је део Солунског фронта на Кајмакчалану 15. септембра 1918. године и тиме отпочела завршне борбе за ослобођење Србије у Првом светском рату које су окончане ослобођење Београда 1. новембра 1918. године.

За само четрдесет пет дана интензивних оружаних операција, Српска војска однела је више великих победа над бугарским, аустро-угарским и немачким трупима, ослободила читаву државну територију и непријатеља у потпуности војно поразила. Пробој Солунског фронта је најзначајнији војни успех Србије у том рату.

Обележавање:

- *локалитет:* Српско војничко гробље на Зејтинлику у Солуну, Савезнички меморијал у Поликастру (Република Грчка)
- *интервал:* сваке године
- *датум:* последњи викенд у септембру (заједно са обележавањем годишњица битке на Кајмакчалану и повлачења српске војске на Јонска острва Крф и Видо)
- *организатор:* Министарство одбране Републике Грчке и удружења за неговање традиција у Републици Грчкој
- *саорганизатор:* Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарство одбране, Амбасада РС у Грчкој, Генерални конзулат РС у Солуну
- *начин:* церемонија полагања венаца, обраћање државног званичника, на јубиларну годишњицу комеморативни програм (присуство комеморацијама студената Војне академије и Криминалистичко полицијске академије)

43. Годишњица Битке на Кајмакчалану – 30. септембар 1916. године

Битка је вођена између 12. и 30. септембра 1916. године, када је Прва српска армија уз велике губитке успела да заузме врх Свети Илија на висини од 2.524 метара. Између 26. и 30. септембра врх је више пута био заузиман док га српска војска није заузела 30. септембра.

Обележавање:

- *локалитет:* Капела Свети Илија на Кајмакчалану
- *интервал:* сваке године (уколико временски услови дозвољавају)
- *датум:* последњи викенд у септембру (заједно са обележавањем годишњице пробоја Солунског фронта и искрцавањем српске војске на Јонска острва Крф и Видо)
- *организатор:* Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- *саорганизатор:* Министарство одбране, Амбасада РС у Грчкој, Генерални конзулат РС у Солуну

44. Годишњица смрти Милана Тепића – 29. септембар 1991. године

Милан Тепић је рођен у месту Комленац код Козарске Дубице, 1957. године. Дана 29. септембра 1991. године погинуо је у Беденику код Нове Раче, не желећи да препусти непријатељу оружје којим би убијао његове војнике. Мајор Милан Тепић дигао је у ваздух војно складиште и себе. Ово дело многи су упоредили са сличним потезом ресавског војводе Стевана Синђелића.

Председништво СФРЈ је 19. новембра 1991. године постхумно одликовало мајора Милана Тепића „за изванредан подвиг у борби против непријатеља приликом њиховог напада на касарну ЈНА у Бјеловару Орденом народног хероја Југославије и прогласило народним херојем Југославије.

Обележавање:

- локалитет: Београд, спомен обележје народном хероју Милану Тепићу
- интервал: сваке године
- датум: 29. септембар
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране и Војска Србије
- начин: церемонија полагања венаца

45. Годишњица страдања цивила и војника у логору Велики Међер, Словачка

Кроз Логор Велики Међер прошла је двадесет једна хиљада логораша. Формиран је у августу 1914. године, а престао је да постоји у октобру 1918. године. Налазио се на Дунавској ади, у близини угарске варошице Нађмеђер, данашњег словачког Чалова. У логору је преминуло 5153 Срба.

Обележавање:

- локалитет: Словачка Република
- интервал: сваке године
- датум: октобар
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Амбасада РС у Словачкој Републици
- начин: церемонија полагања венаца (присуство студената Војне академије и Криминалистичко полицијске академије)

46. Дан сећања на страдање Срба, Рома и Јевреја у Јајинцима

Стрелиште у Јајинцима код Београда представља највеће место страдања из периода Другог светског рата на територији Републике Србије. На том локалитету брутално је убијено више од 60.000 Срба, Рома, Јевреја, припадника НОР, антифашиста и свих оних који се нису мирили са окупацијом земље и који су пружали активан отпор окупатору.

Обележавање:

- локалитет: Спомен-парк „Јајинци”
- интервал: сваке године (уколико временски услови дозвољавају)

- *датум:* прва недеља (дан) у октобру
- *организатор:* Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- *начин:* церемонија полагања венаца, комеморативни програм и обраћање председника Републике, председника Народне скупштине или председника Владе

47. Годишњица смрти краља Александра I Карађорђевића – 9. октобар 1934. године

Краљ Александар I Карађорђевић, главнокомандујући српском Војском у Првом светском рату, убијен је у Марсеју (Француска) 9. октобра 1934. године а сахрањен је у саркофагу који се налази у цркви Светог Ђорђа на Опленцу у Тополи.

Обележавање:

- *локалитет:* Оплепац, Црква Светог Ђорђа; саркофаг краља Александра I Карађорђевића
- *интервал:* сваке године
- *датум:* 9. октобар
- *организатор:* Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- *начин:* церемонија полагања венаца

48. Дан сећања на стрељање цивила у Драгинцу – 14. октобар 1941. године

Спомен-костурница у селу Драгинац код Лознице сведочи о првом масовном злочину почињеном над цивилима у Другом светском рату на територији тада окупирани Србије, када је током једног дана (14. октобра 1941. године), извршена одмазда стрељањем 2.950 цивила.

Обележавање:

- *локалитет:* Спомен-костурница у селу Драгинац код Лознице
- *интервал:* сваке године
- *датум:* 14. октобар
- *организатор:* Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- *саорганизатор:* Град Лозница и МЗ „Драгинац”
- *начин:* церемонија полагања венаца, комеморативни програм и обраћање председника Републике, председника Народне скупштине или председника Владе

49. Српско-руске комеморативне свечаности

Сваког 15. октобра (дан ослобођења Пожаревца у Првом и Другом светском рату) код српске и руске спомен-костурнице у Спомен комплексу „Чачалица”, код Пожаревца, одржава се церемонија полагања венаца и одавања почести борцима и цивилима страдалим у Другом светском рату.

Обележавање:

- *локалитет:* Пожаревац, Спомен-комплекс „Началица“, Спомен-костурница палим Црвеноармејцима у Другом светском рату и Спомен-костурница родољуба страдалих у Другом светском рату
- *интервал:* сваке године
- *датум:* 15. октобар
- *организатор:* Амбасада Руске федерације у Србији и Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- *саорганизатор:* Министарство одбране, локална самоуправа
- *начин:* церемонија полагања венаца, интонирање химни Руске федерације и Републике Србије, обраћање представника Амбасаде Руске федерације и Владе РС

50. Годишњица страдања интернираца у логору у Араду, Република Румунија

У раздобљу Првог светског рата на територији румунског града Арада, прецизније у оквирима Арадске тврђаве, постојао је аустро-угарски логор за интернирце у коме је било заточено више хиљада лица српског порекла. Током четири ратне године, према расположивим подацима страдало је њих 4317.

Сахрањивање страдалих вршено је на две локације: у непосредној близини саме тврђаве, на обали реке Мориш и на арадском градском гробљу „Помениреа“

Обележавање:

- *локалитет:* Спомен-плоча посвећена 4317 Срба мученика умрлих у Арадској тврђави у периоду од 1914. до 1918. године, Арад; споменик са спомен-костурницом на Градском гробљу у Араду „Помениреа“; Градско гробље у Темишвару, споменик са спомен-костурницом 26 југословенских pilota погинулих у Другом светском рату
- *интервал:* сваке године
- *датум:* 16. октобар
- *организатор:* Генерални Конзулат РС у Темишвару и Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- *начин:* церемонија полагања венаца (присуство студената Војне академије и Криминалистичко полицијске академије)

51. Српско-француске комеморативне свечаности

Комплекс Француског војног гробља у Зајечару представља, после Француског војног гробља у Београду, други по величини и значају француски војни меморијал на територији Србије посвећен француским војницима палим у Првом светском рату.

Споменик Тимочанима страдалим током Првог светског рата у Зајечару сведочи о пострадалима током завршних војних операција за ослобођење земље 1918. године када су припадници Српске војске, заједно са својим француским савезницима, водили тешке борбе против аустро-угарских, немачких и бугарских трупа.

Обележавање:

- локалитет: Зајечар, Комплекс Француског војног гробља и Споменик Тимочанима страдалим у Балканским и Првом светском рату
- интервал: сваке године
- датум: 19. октобар
- организатор: Амбасада Републике Француске у Србији и Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране, локална самоуправа
- начин: церемонија полагања венаца, интонирање химни Републике Француске и Републике Србије, обраћање представника Амбасаде Републике Француске и Владе РС

52. Годишњица ослобођења Београда у Другом светском рату – 20. октобар 1944. године

Дана 20. октобра обележава се годишњица ослобођења Београда у Другом светском рату. Представља једну од највећих и најзначајнијих битака на Балкану у Другом светском рату. Операција је трајала од 12. до 20. октобра 1944. године и представљала је део опсежног оперативног плана Трећег украјинског фронта Црвене армије и Прве армијске групе НОВЈ, надовезујући се без застоја на операције у источној Србији и настављајући се гоњењем непријатеља кроз Срем. Здружене јединице НОВЈ и Црвене армије нанеле су у овој операцији Немачкој тежак пораз, ослободиле су Београд, главни град Југославије и велики део Србије.

Обележавање:

- локалитет: Гробље ослободилаца Београда (централно обележавање), Споменик совјетском војнику у оквиру Гробља ослободилаца Београда у Другом светском рату и Споменик совјетским ветеранима на Авали
- интервал: сваке године
- датум: 20. октобар
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране
- начин: церемонија полагања венаца

53. Дан сећања на српске жртве у Другом светском рату – спомен на 21. октобар 1941. године

Чланом 3. Закона о државним и другим празницима у Републици Србији прописано је обележавање Дана сећања на српске жртве у Другом светском рату. Дана 21. октобра 1941. године, немачке окупационе снаге извршиле су масовни ратни злочин над цивилима у Крагујевцу.

Обележавање:

- локалитет: „Спомен-парк Крагујевачки октобар” у Крагујевцу
- интервал: сваке године

- датум: 21. октобар
- организатор: Музеј „Спомен-парк Крагујевачки октобар” и Град Крагујевац

54. Годишњица Кумановске битке – 24. октобар 1912. године

Најзначајника битка Првог балканског рата одиграла се у кумановској долини између 23. и 24. октобра 1912. године. Српска војска победила је тада надмоћније отоманске трупе и ослободила територију Косова и Метохије.

Обележавање:

- локалитет: Споменик победи Српске војске у Кумановској бици (брдо Зебрњак, Куманово, Република Македонија)
- интервал: сваке године
- датум: претпоследња недеља у октобру са почетком у 11.00 часова
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране, Амбасада РС у Македонији
- начин: церемонија полагања венаца и обраћање државног званичника у рангу министра или представника Владе

55. Међународни дан борбе против фашизма и антисемитизма

Насиље које се догодило на немачким улицама и трговима 9. новембра 1938. године означило је почетак државно организованог, правно легитимисаног и јавно подржаног прогона Јевреја који је завршен убиством шест милиона недужних мушкараца, жена и деце. Тај догађај – познат као Кристална ноћ – сматра се симболичним почетком Холокауста и одлуком Савета Европе обележава се као Међународни дан борбе против фашизма и антисемитизма.

Обележавање:

- локалитет: Београд
- интервал: сваке године
- датум: 9. новембар
- организатор: Амбасада Републике Француске у Србији и Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- начин: комеморативни програм, обраћање државног званичника у рангу министра

56. Дан примирја у Првом светском рату – 11. новембар 1918. године

Дана 11. новембра 1918. године је у Компењеу крај Париза потписано примирје којим су након четири године окончана ратна дејства у Првом светском рату. Оружје је коначно утихнуло. Србија је у овом рату изгубила велики проценат своје популације и доживела тешка материјална разарања. Дан примирја у Првом светском рату је државни празник који се обележава нерадно.

Обележавање:

- локалитет: Гроб незнаног јунака (Београд), Спомен-костурница бранилаца Београда у Првом светском рату (Београд), српски војни меморијали и места страдања у земљи и иностранству
- интервал: сваке године
- датум: 11. новембар
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Министарство спољних послова, локалне самоуправе
- начин: 10. новембар – почасна артиљеријска паљба са платоа Савске терасе са Калемегдана у Београду;
11. новембар – церемонија полагања венаца и цвећа, тематски час у свим основним и средњим школама у Републици Србији посвећен Првом светском рату и Акту о уједињењу од 1. децембра 1918. године, комеморативни програм и обраћање државног званичника у рангу министра или представника Владе

Обележавање у иностранству:

- локалитет: Српско војничко гробље у Битољу; српска војничка гробља Бач, Скочивир, Добровени и Живојно
- интервал: сваке године
- датум: 11. новембар
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Амбасада РС у Македонији
- начин: церемонија полагања венаца и обраћање државног званичника (присуство студената Војне академије и Криминалистичко полицијске академије)

57. Годишњица Битке на Кадињачи – 29. новембар 1941. године

У покушају да зауставе продор немачких трупа на слободну територију, борци Радничког батаљона пружили су 29. новембра 1941. године јуначки отпор много надмоћнијем непријатељу. Штитећи повлачење главнине устаничких снага и дела становништва, они су жртвујући своје животе омогућили спасавање великог броја људи и наставак борби за ослобођење земље.

Обележавање:

- локалитет: Спомен.комплекс „Кадињача” (Ужице)
- интервал: сваке године
- датум: 29. новембар
- организатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- саорганизатор: Министарство одбране, Град Ужице и СУБНОР
- начин: церемонија полагања венаца, комеморативни програм и обраћање државног званичника у рангу министра

58. Годишњица Колубарске битке – 15. децембар 1914. године

Колубарска битка трајала је од 16. новембра до 15. децембра 1914. године. У првој фази српска војска је била принуђена на повлачење иза Колубаре и Љига, а затим, крајем новембра на линију ка Варовници, Космају и Руднику. Одвојивши се од непријатеља за свега три дана српска војска се одмориле и донекле попуниле.

На предлог генерала Мишића, команданта Прве армије, донета је одлука о противофанзиви. До 5. децембра сломљен је непријатељев отпор на Суворору и дуж линије фронта и предузето гоњење Шесте аустријске армије која је до 12. децембра одбачена преко Саве у Срем. Српске трупе поразиле су и 5. аустријску армију тако да 15. децембра на тлу Србије није било непријатељских војника.

Обележавање:

- *локалитет:* помен-храм Светог Димитрија са костурницом и Споменик ратнику (Лазаревац)
- *интервал:* сваке године
- *датум:* 15. децембар
- *организатор:* Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- *саорганизатор:* Министарство одбране, Град Београд и ГО Лазаревац
- *начин:* церемонија полагања венаца, комеморативни програм и обраћање државног званичника у рангу министра или представника Владе

59. Међународни дан сећања на Рома страдале у Другом светском рату

Обележава се у знак сећања на 16. децембар 1942. године када су немачке власти отпочеле са систематским прогоном и ликвидацијом Рома у окупираним европским државама.

Обележавање:

- *локалитет:* Споменик „Стратиште” Јабука, Панчево
- *интервал:* сваке године
- *датум:* 16. децембар
- *организатор:* Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- *начин:* церемонија полагања венаца, комеморативни програм, обраћање државног званичника у рангу министра

III. ПРОГРАМ ЗАЈЕДНИЧКОГ ОБЕЛЕЖАВАЊА СА РЕПУБЛИКОМ СРПСКОМ

Програм активности у области неговања традиција ослободилачких ратова и заједничког обележавања значајних датума за историју Републике Србије и Републике Српске се утврђује на основу Меморандума о сарадњи потписаног између Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Републике Србије и Министарства рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске.

1. Годишњица Првог српског устанка – 15. фебруар 1804. године

Обележавање:

- локалитет: Манастир Добрун у Вишеграду (Република Српска, Босна и Херцеговина)
- интервал: сваке године
- датум: 15. фебруар
- организатор: Одбор за неговање традиција ослободилачких ратова Републике Српске
- начин: церемонија полагања венаца

2. Дан сећања на жртве усташког злочина геноцида у концентрационом логору Јасеновац и његовом највећем стратишту Доња Градина

Логор Доња Градина који је познат и као Логор VIII јасеновачког система усташких концентрационих логора за масовно истребљење Срба, Јевреја и Рома у НДХ од стране усташких власти под командом Анте Павелића. Логор Доња Градина није био логор у правом смилу, већ главни стратиште у ком су убијани заточеници из логора III Циглана. Оформљен је 1942. године, а био је активан све до завршетка Другог светског рата 1945. и слома НДХ.

Обележавање:

- локалитет: Република Српска, Доња Градина
- интервал: сваке године
- датум: у првој седмици после Ускрса
- организатор: Одбор за неговање традиција ослободилачких ратова Републике Српске
- саорганизатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- начин: церемонија полагања венаца (присуство студената Војне академије и Криминалистичко полицијске академије)

3. Годишњица Битке на Козари – 15. јул 1942. године

Битка на Козари, званично „операција Западна Босна“ је вођена од 10. јуна до 15. јула 1942. године године за време Другог светског рата на подручју босанско-херцеговачке планине Козара између партизана и немачко-усташке снаге. Козара је постала симбол партизанског отпора и српског страдања током Другог светског рата. О Козари је после рата написано на десетине књига, а на планини Козара подигнут је монументални Споменик Револуцији.

Обележавање:

- локалитет: Република Српска, Општина Приједор; Национални парк „Мраковица“, Споменик Револуцији
- интервал: сваке године
- датум: јул месец – тачан датум одређује Одбор за неговање традиција ослободилачких ратова Републике Српске
- организатор: Одбор за неговање традиција ослободилачких ратова Републике Српске
- саорганизатор: Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

- начин: церемонија полагања венаца (присуство студената Војне академије и Криминалистичко полицијске академије)

4. Дан ослобођења Бањалуке у Првом светском рату – 21. новембар 1918. године

Обележавање:

- локалитет: Бањалука
- интервал: сваке године
- датум: 21. новембар
- организатор: Одбор за неговање традиција ослободилачких ратова Републике Српске

IV. ПРОСВЕТНЕ АКТИВНОСТИ

(Календар тематских часова у школама у Србији)

У образовно-васпитним установама празнују се и обележавају државни и верски празници у складу са Законом о државним и другим празницима у Републици Србији. Као додаток томе, Државни програм предвиђа у свим васпитно-образовним установама у Србији реализацију:

- образовног програма на првом школском часу уочи празника који је посвећен:
 - Дану државности – Сретењу (15. фебруар 1835. године) и
 - Дану примирја у Првом светском рату (11. новембар 1918. године).
- образовног програма на првом часу на дан јубилеја следећих историјских догађаја:
 - Дан победе (9. мај 1945. године),
 - Дан сећања на почетак Другог светског рата у Југославији (6. април 1941. године),
 - Дан сећања на Погром на Косову и Метохији (17. март 2004. године),
 - Дан сећања на страдале у НАТО бомбардовању (24. март 1999. године),
 - Други српски устанак (23. април 1815. године),
 - пробој Сремског фронта (12. април 1945. године);
 - Дан сећања на жртве холокауста, геноцида и других жртава фашизма у Другом светском рату (22. април 1945. године),
 - пробој Солунског фронта (15. септембар 1918. године),
 - годишњица стрељања и страдања цивила у Драгинцу код Лознице (14. октобар 1941. године),
 - ослобођење Београда у Другом светском рату (20. октобар 1944. године),
 - Дан сећања на српске жртве у Другом светском рату (спомен на 21. октобар 1941. године),
 - Кумановска битка (од 23. до 24. октобра 1912. године);
 - битка на Кадињачи (29. новембар 1941. године),
 - Колубарска битка (15. децембар 1914. године),
 - велике битке Првог и Другог српског устанка;

V. ПРОТОКОЛ

Аутентичност места и времена дешавања историјског догађаја

Обележавање годишњица историјских догађаја ослободилачких ратова Србије одвија се у складу са принципом поштовања аутентичности места и времена дешавања историјског догађаја.

Редовне и јубиларне годишњице

Под термином „редовна годишњица” подразумева се свака наредна годишњица историјског догађаја, почев од дана одигравања самог догађаја. Обележавање редовне годишњице историјског догађаја обухвата церемонију полагања венаца праћену војним почастима. У церемонији учествују представници Сектора за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства одбране, локалне самоуправе, удружења грађана и други заинтересовани.

Под термином „јубиларна годишњица” подразумева се свака десета годишњица почев од дана одигравања самог догађаја. Обележавање јубиларне годишњице историјског догађаја обухвата церемонију полагања венаца праћену војним почастима. У церемонији учествују представници Владе Републике Србије, Војске Србије, локалне самоуправе, удружења грађана и други заинтересовани.

Војне почести

Војне почести одају припадници Војске Србије у складу са одредбама Правила службе Војске Србије, одлуком председника Републике Србије, наређењем министра одбране или начелника Генералштаба Војске Србије. Војне почести се одају поводом обележавања редовних и јубиларних годишњица историјских догађаја.

Војне почести приликом обележавања редовних годишњица подразумевају учешће припадника Војске Србије у виду почасне страже, трубача и ношења венаца искључиво представника државних органа Републике Србије и других земаља.

Војне почести приликом обележавања јубиларних годишњица подразумевају учешће припадника Војске Србије у виду почасне јединице Војске Србије, почасног шпалира, војног оркестра, почасне страже и ношења венаца искључиво представника државних органа Републике Србије и других земаља. Обим и врсту војних почести, зависно од лица које предводи државну церемонију односно од нивоа личности која полаже венац и протокола дефинише министар одбране или начелник Генералштаба Војске Србије, у складу са Правилном службе Војске Србије.

Када венце полагају председник Републике Србије, председник Народне скупштине РС, председник Владе РС, министар одбране и начелник Генералштаба Војске Србије, као и шефови држава, почасну јединицу даје Гарда Војске Србије у складу са Правилном службе Војске Србије и у том случају одмах по полагању венаца интонира се Државна химна.

Војне почести могу се дати и другим лицима, у складу са законом или по одлуци председника Републике Србије.

Војна лица се одређују за ношење венаца када их полагају председник Републике Србије, председник Народне скупштине Републике Србије, председник Владе Републике Србије, министар одбране, начелник Генералштаба Војске Србије, највиши представници страних држава и званичне делегације Владе Републике Србије и Министарства одбране и Војске Србије као и ресорног министарства уколико Влада Републике Србије није одредила изасланика.

Почасна артиљеријска палба је војна почаст која се извршава, поред осталог приликом прославе државних и војних празника и обележавања годишњица историјских догађаја из ослободилачких и одбрамбених ратова Србије (Сретење – Дан државности Републике Србије, Дан победе и Дан примирја у Првом светском рату).

Извршење почасне артиљеријске палбе дефинише се наредбом председника Републике.

Церемонија полагања венаца

Церемонија полагања венаца подразумева протоколарно, организовано и достојанствено полагање венаца на месту одржавања пијететног чина.

Приликом обележавања годишњица победа у оружаним сукобима, као и годишњица смрти војсковођа и владара, истакнутих личности из ослободилачких ратова Србије на спомен-обележја савезничких армија полаже се венац начињен од свежег ловоровог листа.

Приликом обележавања годишњица пораза у оружаним сукобима, као и страдања цивилног становништва полаже се венац начињен од свежег цвећа у боји државне заставе Републике Србије.

Пригодне ленте на венцима које полагају представници државних органа Републике Србије чини тробојка у боји државне заставе Републике Србије и пригодан епитаф исписан ћиричним словима златножуте боје.

Приликом одржавања церемоније полагања венаца поштује се пресеанс у складу са принципима и процедурама протокола који подразумева формирање почасне колоне за полагање венаца, као и распоред постављања присутних званичника:

- Републике Србије,
- локалне самоуправе,
- представника удружења грађана и
- појединаца.

Уколико се церемонија полагања венаца крај војног меморијала или на месту страдања које се налази на тлу Републике Србије одржава уз учешће дипломатских и војно-дипломатских представника акредитованих у Републици Србији, поштује се следећи пресеанс:

- Република Србија,
- локалне самоуправе,
- дипломатска представништва у Републици Србији,
- представници удружења грађана и
- појединци.

На церемонијама полагања венаца које предводи председник Републике, после њега нико не полаже венац, осим у случајевима ако полагању венаца присуствују лица страних држава које следећу војне почести.

Уколико председник Републике одреди личног изасланика (кога такође следеће почаст Гарде ВС) који ће положити венац, важи исто правило да после њега нема других лица који ће полагати венце. Ово правило такође важи за представнике Министарства одбране и Војске Србије. Уколико председник Владе и председник Народне скупштине одреде личног изасланика (ако они нису у прилици да дођу на церемонију) следећу их такође војне почести.

На меморијалима у иностранству само амбасадор Србије полаже венац уколико није одређен изасланик Владе Републике Србије.

Гроб Незнаног јунака на Авали је место где само председник Републике полаже венце или, евентуално, у присуству других шефова држава.

Приликом церемонија полагања венаца, сви који учествују у церемонији од званичника преко локалне самоуправе, представника удружења грађана и појединаца дужни су да у складу са Законом о изгледу и употреби грба, заставе и химне Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 36/09) поштују државне симболе, као и да поштују правило облачења (кодекс облачења), које подразумева да сви који полагају венце треба да буду у тамним оделима, белим кошуљама и тамним краватама (за мушкарце). За жене такође важи правило тамне боје костима, одговарајуће дужине сукњи и панталона. Такође нико не може приступити церемонији полагања венаца са страначким (партијским) обележјима.

За време трајања церемоније ниједна друга застава осим званичне заставе Републике Србије не може и не сме бити истакнута, осим у случајевима обележавања догађаја међународног карактера, када се поред заставе Републике Србије може истаћи застава земље или земаља организатора церемоније.

Приликом полагања венаца војна лица која се одређују за ношење венаца или цвећа на церемонијама могу то да чине уколико венце полагају председник Републике, председник Народне Скупштине, председник Владе, министар одбране, начелник Генералштаба Војске Србије, највиши представници страних држава и званичне делегације Владе Републике Србије, Министарства одбране и Војске Србије. Председнике локалних самоуправа, представнике страних амбасада, представнике разних удружења грађана као и појединаца не следују војници за ношење венаца.

Сматра се да је церемонија полагања венаца на државним церемонијама/комеморацијама/манифестацијама званично завршена после полагања венаца представника Републике Србије и представника локалне самоуправе. Представници удружења грађана могу бити уврштени у званичан део полагања венаца на церемонијама где још има живих учесника. У противном се чека крај званичног програма (у већини случајева уметнички програми) где сви остали приступају церемонији полагања венаца.

Химна Републике Србије интонира се (емитује) одмах након полагања венаца председника Републике, председника Владе, председника Народне скупштине, док се у другим случајевима интонира на крају церемоније полагања венаца.

Организационе активности

У циљу реализације Државног програма, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања:

- операционализује одлуке Одбора Владе Републике Србије за неговање традиција ослободилачких ратова Србије и
- непосредно сарађује са органима Владе у вези са реализацијом активности дефинисаних Државним програмом, и о свим предузетим корацима и току активности обавештава Одбор Владе Републике Србије за неговање традиција ослободилачких ратова Србије.

Одбор Владе Републике Србије за неговање традиција ослободилачких ратова Србије три месеца пре одржавања државне церемоније, упућује предлог Влади Републике Србије да одреди свог представника који ће учествовати у државној церемонији.

Одбор Владе Републике Србије за неговање традиција ослободилачких ратова

Србије упућује позивнице за присуствовање манифестацијама и програмима обележавања историјског догађаја ослободилачких ратова Србије лицима наведеним у Листи званичника.

Служба протокола Владе Републике Србије, у сарадњи са одговарајућим службама Генералног секретаријата Владе Републике Србије, утврђује изглед и садржај позивнице, дефинише Листу званичника којима се позивнице упућују и доставља позивнице лицима наведеним у Листи званичника. Наведене активности реализују се у складу са врстом и значајем догађаја посебно имајући у виду оне дефинисане Законом о државним и другим празницима у Републици Србији („Службени гласник РС”, бр. 43/2001 и 101/2007 и 92/2011).

Одбор Владе Републике Србије за неговање традиција ослободилачких ратова Србије уједно је и Организациони одбор за обележавање јубиларних годишњица историјских догађаја наведених у Државном програму.

Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, на основу одредаба Државног програма које се односе на место, интервал, време и начин обележавања историјских догађаја ослободилачких ратова Србије, спроводи активности на реализацији манифестација и програма обележавања историјских догађаја ослободилачких ратова Србије.

Носилац протокола државних церемонија обележавања годишњица историјских догађаја ослободилачких ратова Србије је Служба протокола Владе Републике Србије.

Верски обред

Поштујући одредбу Устава Републике Србије о одвојености државе и цркве, верски обреди врше се пре почетка државне церемоније обележавања годишњице историјског догађаја ослободилачких ратова Србије.

Приликом обележавања верских празника страних земаља Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Министарство одбране и Војска Србије се не укључују у обележавања истог.

Спровођење Државног програма

Спровођење Државног у надлежности је Сектора за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Сектор за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања планира, координира и организује активности посвећене неговању традиција ослободилачких ратова.

ЛИСТА ЗВАНИЧНИКА

1. Председник Републике Србије (председник, генерални секретар, заменик генералног секретара, саветници председника и шеф протокола)
2. Народна скупштина Републике Србије (председник, потпредседници, генерални секретар, заменик генералног секретара, одбори Народне скупштине, народни посланици)
3. Влада Републике Србије (председник Владе, потпредседници, министри, генерални секретар, заменик генералног секретара, саветници, државни секретари, помоћници министара, директори управа, директор и заменик директора Војнообавештајне агенције и директор Војнобезбедоносне агенције, канцеларија и служби);
4. Генералштаб Војске Републике Србије (начелник, заменик начелника);
5. АП Војводина
 - председник и потпредседник Владе, покрајински секретари,
 - председник и потпредседници Скупштине, генерални секретар и заменик генералног секретара Скупштине
6. Град Београд
 - градоначелник, заменик и помоћник градоначелника, градски менаџер, главни урбаниста,
 - председник и заменик председника Скупштине града Београда, секретар и заменик секретара Скупштине града Београда,
 - начелник и заменик начелника Градске управе, градски секретари
 - директори јавних комуналних предузећа,
 - председници градских општина;
7. Републичке и градске институције културе (музеји, архиви, позоришта, републички и градски заводи за заштиту споменика културе);
8. Факултети и високе школе са којима је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјалне питања потписало меморандум о сарадњи;
9. Факултети и високе школе Универзитета у Београду;
10. Управни окрузи (начелници управних округа);
11. Општине и градови Републике Србије (градоначелници и председници општина);
12. Српска православна црква (патријарх);
13. Верске заједнице
14. Удружења за неговање традиција ослободилачких ратова Србије
15. Република Српска
 - председник,
 - председник Владе и министри
 - председник Народне скупштине,
16. Дипломатски кор (шефови свих дипломатских представништава, изасланици одбране и представништва међународних организација у Републици Србији);
17. Председник Уставног суда, председник Врховног касационог суда, председник Управног суда и председници апелационих судова опште надлежности;
18. Самостални републички органи и независна тела;
19. Народни хероји.

